

Complexitat social i noves metodologies

Aquest centre educatiu d'educació secundària de la comarca de la Selva, en un context d'una complexitat social notable, aplica des de fa una dotzena d'anys noves metodologies que s'inscriuen clarament en el moviment de renovació pedagògica.

Text > **LLUÍS SERRANO**, doctor en història

Fotos > **JOAN JUANOLA**

Albert Pons, el cap d'estudis, explica que l'Institut de Sils funciona des de fa dotze anys. El Departament, per necessitats demogràfiques derivades d'un determinat model urbanístic, tenia previst construir un centre de secundària entre Santa Coloma de Farners i Vidreres. El primer curs va ser el 2008-2009. Havia de ser per a l'etapa d'ESO perquè els instituts preexistents d'aquestes poblacions ja tenien batxillerat i cicles formatius. L'institut acull alumnes residents als municipis de Sils i Riudarenes i les instal·lacions i els equipaments són onze mòduls prefabricats. A cada mòdul hi sol haver dues aules, uns lavabos i un despatx. Hi ha previsió que es construeixi un edifici d'obra, però *sine die*. Falta trobar el terreny i això depèn, en bona part, de l'Ajuntament. El planejament municipal circumscriu l'edifici en una zona concreta, però abans cal un desenvolupament urbanístic que no es produirà a curt termini o a mitjà, i una de les possibilitats seria expropiar la finca. De moment, no hi ha acord amb els propietaris i, fins que això no es produeixi, la Generalitat no construirà l'institut. En els dos o tres anys vinents es volen construir uns quants centres, i l'institut de Sils és un d'aquests.

Sils i Riudarenes tenen un volum demogràfic d'uns nou mil habitants, una xifra que va afavorir l'emergència d'aquest equipament nou. L'Institut de Santa Coloma, abans de cercar la solució de Sils, tenia unes taxes de matriculació altes. Tant Sils com Riudarenes tenen un model d'urbanitzacions ex-

>> L'institut està instal·lat provisionalment en uns barracons, en una zona residencial.

tenses que, en els últims anys, han aollit famílies provinents de l'àrea metropolitana que n'han estat expulsades, d'alguna manera, pels preus i la pressió urbanística. Aquí han pogut trobar habitatges accessibles i, en alguns casos, n'han ocupat alguns. I això dota el context d'una complexitat notable i de certes notes de marginalitat i de dificultats econòmiques i socials.

A l'inici, cal remarcar que hi havia un grup de professors anomenat «La Font» que es reunia periòdicament per parlar, reflexionar i discutir de pedagogia i educació. Aquest grup de persones que el van inaugurar van acabar dissenyant el que, per a elles, seria un institut ideal. Van presentar un projecte educatiu i el Departament els va comu-

nicar la intenció d'obrir un nou centre a Sils i que, si volien, hi podrien desenvolupar el seu projecte. En el cinquè any i el sisè ja tenien diverses promocions i elements del projecte engegats, i altres en vies d'experimentació que, durant els últims anys, s'han anat consolidant. No n'han canviat els quatre principis rectors: formar grups heterogenis, no segregar per nivells, conductes o comportaments, i fer treball cooperatiu; fer un seguiment personalitzat dels progressos dels alumnes, independentment del nivell, i mesurar la quantitat de coneixements o competències que són capaços d'aprendre; educar en valors i en la gestió de les emocions. És un moment de transformació de la persona, que passa de la infantesa a l'adoles-

cència, i acaba en el món adult, per tant —per a Pons— és un moment ideal per treballar una sèrie de valors positius i perquè puguin construir, en la mesura del possible, una societat millor.

Aquesta renovació parteix de la insatisfacció d'aquest grup de professors davant un sistema escolar que —per a ells— no està pensat prou heterogèniament per a les persones de contextos i circumstàncies diferenciats. Aquest tipus d'educació tractava tothom igual, en un sentit sovint exclouent: si l'alumne tenia un determinat desenvolupament cognitiu i estava en un determinat context, el sistema s'hi adequava perfectament. Si l'alumne no complia aquestes condicions, el sistema no responia i, en certa forma, el maltractava: «Esdevé un risc per al creixement i el desenvolupament de la persona», afirma Albert Pons. Als alumnes nous o amb itineraris irregulars perquè depenen de la inestabilitat laboral dels pares o perquè tenen algun tipus de trastorn d'aprenentatge, el sistema podia passar-los per alt. «En comptes de pensar un sistema universal que ajudi a desenvolupar al màxim les potencialitats de tothom, el que feia era adequar-se molt bé al 35 % d'alumnat, aproximadament, i deixava de banda la resta. Un sistema pensat com un procés de selecció per accedir a la universitat en comptes d'estar concebut com un mètode de desenvolupament personal perquè l'individu, d'acord amb les seves capacitats, sigui un element positiu per a la societat». Veien que aquests aspectes hi estaven molt descuidats. D'acord amb els quatre principis rector, explica que «cal aprendre a treballar de forma cooperativa per preparar-los per als canvis socials d'avui, treballant amb grups de persones i, paral·lelament, educar en la gestió de les emocions per cooperar amb persones diferents des de la perspectiva personal i les reaccions a les pulsions i els interessos dels altres, cultivant la psicologia, la perspectiva i l'empatia».

Aquest model nou, que cada vegada es dibuixa a més centres de secundària, vol aplicar aquestes receptes. I a primària també. La filosofia que sosté aquest edifici sovint troba els referents en l'Escola Nova, l'escola de la República, Dewey, Freire, Freinet, etc. Quan es va fundar l'Institut de Sils, es va assumir que l'alumne havia de ser el centre i una part activa de l'aprenentatge, i

>> Un dels passadissos que uneix els diversos barracons del centre.

que s'aprèn fent preguntes i mirant que l'alumnat les respongui a partir de problemes. Un dels centres impulsors de l'Escola Nova 21, com el Montgròs, les Vinyes o el Puig, va ser l'Institut de Sils. Per a ells, els temps han canviat molt, així com el tipus de competències: la societat del coneixement necessitarà perfils de competències i coneixements diferents dels que fins ara es tenien.

Consideren, a més, que la competència digital és indispensable, ja que sense aquesta eina, l'alumnat no es podrà desenvolupar plenament. Intenten no tenir llibres de text a l'aula i obtenir els continguts a través de dispositius informàtics. Parlen de recursos suficients per personalitzar les activitats. El problema dels dispositius és l'ús més enllà de les aules, i intenten educar en bons hàbits digitals segons l'edat, i que no es normalitzi l'abús de videojocs o de telèfons mòbils: anticipen etapes maduratives sense que, emocional-

L'Institut acull alumnes residents als municipis de Sils i Riudarenes, i les instal·lacions i els equipaments són onze mòduls prefabricats

ment, els infants estiguin preparats per afrontar-les. Altres problemes són els trastorns mentals, d'aprenentatge i de consum de drogues. Intenten que les activitats de l'aula tinguin un impacte positiu en l'entorn social. Les conseqüències —segons Pons— del retrocés de l'estat del benestar i els canvis en el mercat laboral han desarticulat certes formes d'organització familiar que tenen un impacte en la joventut.

Institut de Sils

- Centre públic
- Inici: 2008
- Carrer de Josep Carreras, s/n. 17410 Sils
- Tel.: 972 853 977
- A/e: institutdesils@gmail.cat | b7009308@xtec.cat
- Web: <https://agora.xtec.cat/insils>
- Tres línies d'ESO
- Tres-cents cinquanta-dos
- Trenta-set professionals i tres de suport